

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αθήναι, 19-7-2018

Αριθμός ατομικής γνωμοδοτήσεως 146/2018

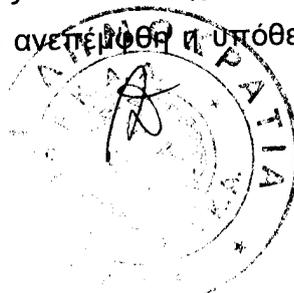
Ερώτημα: Το υπ' αριθμ. πρωτοκόλλου 14369/2018 έγγραφον Ε.Φ.Κ.Α. / Υποκαταστήματος Μισθωτών Πιερίας.

Περίληψις ερωτήματος: 1) Ποίος ο χρόνος συμπληρώσεως της παραγραφής των περιών η υπ' αριθμ. 3955/2018 απόφασις του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης / Μεταβατικής Έδρας Κατερίνης αξιώσεων του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (ήδη Ε.Φ.Κ.Α.). 2) Πώς πρέπει να εκτελεσθή αυτή η απόφασις. 3) Αν δύναται να γίνη εκ νέου καταλογισμός των αξιώσεων.

Ιστορικόν

Από το έγγραφον της Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλλου προκύπτει το ακόλουθον πραγματικόν:

1. Με την υπ' αριθμ. 3955/2018 απόφασιν του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης / Μεταβατικής Έδρας Κατερίνης: Έγινε δεκτή η προσφυγή της υπό την επωνυμίαν «Α.Β.Ε.Ε.Ε.Γ.Π.» και τον διακριτικόν τίτλον «Α.Ζ. ΑΕ» ανωνύμου εταιρείας (του λοιπού: **εταιρείας**), ηκυρώθη η υπ' αριθμ. 464/συνεδρ. 45 από 30-6-2008 απόφασις της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Τοπικού Υποκαταστήματος Κατερίνης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. καθ' όσον έκρινεν ως νομίμως εκδοθείσας τας υπ' αριθμ. α) 7048/10-4-2008, 7046/10-4-2008, 7051/10-4-2008, 7047/10-4-2008, 7050/10-4-2008, 7049/10-4-2008, 7001/31-03-2008 και 7003/1-4-2008 πράξεις επιβολής εισφορών (Π.Ε.Ε.), β) 5013/10-4-2008, 5011/10-4-2008, 5016/10-4-2008, 5012/10-4-2008, 5015/10-4-2008 και 5014/10-4-2008 πράξεις επιβολής προσθέτου επιβαρύνσεως εισφορών Π.Ε.Π.Ε.Ε. και γ) 679/27-3-2008 πράξιν επιβολής προστίμου ακαταχωρίστων εργαζομένων (Π.Ε.Π.Α.Ε.), επειδή εξεδόθησαν κατά παράβασιν του ουσιώδους τύπου της προηγουμένης ακροάσεως κατά την διοικητικήν διαδικασίαν και ανεπέμθη η υπόθεσις εις τον

Ε.Φ.Κ.Α. κατ' εφαρμογήν του άρθρου 79 παρ. 3 περ. β' του κώδικος διοικητικής δικονομίας, διά να τηρηθή ο ουσιώδης αυτός τύπος.

2. Αι διοικητικά αυτά πράξεις εξεδόθησαν διά τας εξής περιόδους απασχολήσεως:

Α) Αι υπ' αριθμ. 7046/2008 και 7048/2008 Π.Ε.Ε. από Αυγούστου 1998 έως Δεκέμβριον 2001 και από Σεπτεμβρίου 1998 έως Δεκέμβριον 2001 αντιστοίχως.

Β) Η υπ' αριθμ. 7003/2008 Π.Ε.Ε. από Νοεμβρίου 2000 έως Μάιον 2001.

Γ) Η υπ' αριθμ. 7049/2008 Π.Ε.Ε. από Ιανουαρίου 2002 έως και Μάρτιον 2002.

Δ) Αι υπ' αριθμ. α) 7047/2008 και β) 7050/2008 Π.Ε.Ε. διά τα έτη α) 1998, 1999, 2000 και 2001 και β) 2002, 2003 και 2004 αντιστοίχως.

3. Εν όψει τούτων, η Υπηρεσία προβληματισθείσα ως προς α) τον χρόνον συμπληρώσεως της παραγραφής των αξιώσεων και β) τα λοιπά ως άνω θέματα έθεσε το εξεταζόμενον ερώτημα.

ΚΡΙΣΙΜΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

4. **Σύνταγμα της Ελλάδος** (Α' 111/1975), ως ανεθεωρήθη και το κείμενόν του μετεφέρθη στη δημοτική με το από 6-3-1986 Β' Ψήφισμα της ΣΤ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 24) και ως ανεθεωρήθη με τα ψηφίσματα από α) 6-4-2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 84) και β) 27-5-2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 102): Άρθρο 94, παρ. 4, εδ. γ'. *Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά ... των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ως νόμος ορίζει. Άρθρο 95, παρ. 5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. .... Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης.*

5. **Αστικός κώδικας** [π.δ. 456/1984 (Α' 164) εκδοθέν κατ' εξουσιοδότησιν του άρθρου 36, παρ. 2, εδαφ. γ' και 3 του ν. 1406/1983 (Α' 182)]:

Άρθρο 2. *Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.*

Άρθρο 261 («Άσκηση αγωγής»), ως αντικατεστάθη με το άρθρο 101 παρ.1 ν. 4139/2013 (Α' 74): 1. *Την παραγραφή διακόπτει η άσκηση της αγωγής. Η παραγραφή που διακόπηκε με τον τρόπο αυτόν αρχίζει και πάλι από την έκδοση τελεσίδικης απόφασης ή την κατ' άλλον τρόπο περάτωση της δίκης. 2. Στην περίπτωση που οι διάδικοι δεν επισπεύδουν την πρόοδο της δίκης και εφόσον δεν προβλέπεται άλλη προθεσμία για την ενέργεια διαδικαστικών πράξεων από*

αυτούς, η παραγραφή αρχίζει και πάλι έξι μήνες μετά την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις αυτές η παραγραφή διακόπτεται εκ νέου εφόσον κάποιος διάδικος επισπεύσει την πρόοδο της δίκης. 3. Η παρούσα διάταξη εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς υποθέσεις εφόσον δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση.

Άρθρο 262. Στις περιπτώσεις που για να εγερθεί η αγωγή απαιτείται προπαρασκευαστική διαδικασία, η διακοπή της παραγραφής θεωρείται ότι έγινε αφότου άρχισε η προπαρασκευαστική διαδικασία, αν η αγωγή εγερθεί μέσα σε τρεις μήνες από τότε που περατώθηκε ή μέσα στην προθεσμία που τάσσει ο νόμος.

Άρθρο 263. Κάθε παραγραφή που διακόπηκε με την έγερση της αγωγής θεωρείται σαν να μη διακόπηκε, αν ο ενάγων παραιτηθεί από την αγωγή ή η αγωγή απορριφθεί τελεσίδικα για λόγους μη ουσιαστικούς. Αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή.

Άρθρο 267. Η παραγραφή που διακόπηκε με ένσταση συμψηφισμού της αξίωσης αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου στη δίκη όπου είχε υποβληθεί η ένσταση.

Άρθρο 268 («Απόφαση ή εκτελεστό δικαιογράφο για την αξίωση»). Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια, και αν ακόμη η αξίωση καθαυτή υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή. Αξιώσεις όμως παροχών που επαναλαμβάνονται περιοδικά και που βεβαιώθηκαν με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό, ληξιπρόθεσμες στο μέλλον, υπάγονται στη συντομότερη παραγραφή.

Άρθρο 269 («Υποβολή διαφοράς σε διαιτητές κ.λπ.»): Την παραγραφή διακόπτει η υποβολή σε... διοικητική αρχή ή σε... διοικητικό δικαστήριο... της διαφοράς που αναφέρεται στην αξίωση. Οι διατάξεις των άρθρων 261 έως 263, 267 έως 268 εφαρμόζονται αναλόγως. ....

6. Αν. ν. 1846/1951 «περί κοινωνικών ασφαλίσεων» (Α' 179): Άρθρον 27: ... 2.

... δ) Οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την είσπραξη των εσόδων του δημοσίου εφαρμόζονται ανάλογα και για την είσπραξη των εσόδων του Ι.Κ.Α. και των συνεισπραττόμενων από αυτό εσόδων τρίτων οργανισμών. Όπου δε σ' αυτές αναφέρεται Υπουργός, Δ/ντής Δημοσίου Ταμείου και υπάλληλος του Δημοσίου, νοούνται οι Διοικητής Ι.Κ.Α., Δ/ντής Ταμείου Εισπράξεως Εσόδων Ι.Κ.Α., ή Δ/ντής Ταμειακής Υπηρεσίας Περ/κού ή Τοπικού Υποκ/τος Ι.Κ.Α. και υπάλληλοι του Ι.Κ.Α., από τους οποίους ασκούνται οι αντίστοιχες αρμοδιότητες. [Αι αμέσως άνωθι διατάξεις προσετέθησαν (στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 27 αν.ν. 1846/1951) με το άρθρο 18 ν. 1469/1984 (Α' 111) και εκ των υστέρων η παράγραφος αυτή (υπ' αρ. 3) έλαβε τον αριθμόν 2 εις το άρθρον 27

αν.ν. 1846/1951 λόγω της καταργήσεως της παραγράφου 2 με την παράγραφον 2 του άρθρου 56 του ν. 2676/1999 (Α' 1)].

6 [ως, τροποποιηθείσα δια του άρθρου 2 (παραγράφου 8) του ν. 2556/1997 (Α' 270) αντικατεστάθη δυνάμει του άρθρου 15 (παραγράφου 2) του ν. 2972/2001 (Α' 291)]:

Το δικαίωμα του Ι.Κ.Α., για τη βεβαίωση σε ευρεία έννοια όλων των χρηματικών απαιτήσεων του καθώς και των απαιτήσεων των φορέων, κλάδων ή λογαριασμών των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής των οποίων τις εισφορές συνεισπράττει το Ι.Κ.Α., υπόκειται σε δεκαετή παραγραφή η οποία αρχίζει από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους από εκείνο μέσα στο οποίο παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Α., μπορεί ο χρόνος παραγραφής να ορίζεται σε πέντε έτη. Το δικαίωμα του Ι.Κ.Α. προς είσπραξη όλων των χρηματικών απαιτήσεων του καθώς και των απαιτήσεων των φορέων, κλάδων ή λογαριασμών των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής, των οποίων τις εισφορές συνεισπράττει το Ι.Κ.Α., παραγράφεται μετά δεκαετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκε υπό στενή έννοια (ταμειακά). Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Α. η παραγραφή μπορεί να ορίζεται πενταετής. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται για χρηματικές απαιτήσεις μισθολογικών περιόδων μετά την εφαρμογή του θεσμού της Α.Π.Δ.. Για χρηματικές απαιτήσεις μισθολογικών περιόδων πριν την εφαρμογή της Α.Π.Δ., εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 27 του α.ν.1846/1951, όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 2 παράγραφο 8 του ν. 2556/1997 και αναριθμήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 56 του ν. 2676/1999.

7 (ως ίσχυε κατά την αρχική έκδοσίν του). Το δικαίωμα προς είσπραξιν των εισφορών, παραγράφεται μετά πενταετίαν από της λήξεως του οικονομικού έτους, καθ' ο αύται κατέστησαν απαιτητά. Επί της τοιαύτης παραγραφής, εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν αι διατάξεις περί βραχυπροθέσμων παραγραφών του Αστικού Κώδικος.

7. Άρθρον 44 παρ. 2 του ν.δ. 2698/1953 «περί διοικήσεως του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μεταρρυθμίσεως της περί αυτού νομοθεσίας ως και άλλων τινων διατάξεων» (Β' 315): Ο κατά το άρθρον 27 παράγρ. 7 χρόνος παραγραφής ορίζεται δεκαετής.

8. Β.δ. από 11-5/26.6.1954 "περί Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών του Ι.Κ.Α." (Α' 134):

Σύστασις και σύνθεσις Τ.Δ.Ε.

Άρθρον 1:

1. Παρά τοις Υποκαταστήμασι του Ι.Κ.Α. ..., συνιστώνται πενταμελείς Τοπικαί Διοικητικάί Επιτροπαί ...

2. Τριμελείς Τοπικαί Διοικητικάί Επιτροπαί ... συνιστώνται εις τα Υποκαταστήματα ... Κατερίνης, ...

Αρμοδιότητες Τ.Δ.Ε.

Άρθρον 4 [ως αντικατεστάθη δια της παρ. 2 άρθρου 7 του ν.δ. 3710/1957 (Α' 100) και ετροποποιήθη με το άρθρον 48 του ν.2676/1999 (Α' 1)]:

Η Τ.Δ.Ε. ασκεί τις παρακάτω αρμοδιότητες:

α) Αποφαίνεται επί των ενστάσεων κατά πάσης φύσεως αποφάσεων του διευθυντή του Υποκ/τος ΙΚΑ που αφορούν την ασφάλιση, τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης, τον υπολογισμό και την καταβολή των εισφορών, την πραγματοποίηση των ασφαλιστικών παροχών και οποιοδήποτε άλλο θέμα της αρμοδιότητάς του και επιλαμβάνεται τον ουσιαστικό και νομικό έλεγχο της ορθότητας αυτών. Κατά τον έλεγχο η τοπική διοικητική επιτροπή ερευνά ελευθέρως τα πραγματικά και νομικά της υπόθεσης στοιχεία. Δύναται για την ανεύρεση της αλήθειας να καλέσει οιονδήποτε για τη λήψη πληροφοριών, να εξετάσει μάρτυρες, να ενεργήσει αυτοψία, να προκαλέσει ιατρικές γνωματεύσεις, να ζητήσει πληροφορίες από κάθε αρχή και να λάβει υπόψη οποιοδήποτε έγγραφο στοιχείο, χωρίς να δεσμεύεται από τα υποβληθέντα έγγραφα, αποφασίζει δε ελευθέρως και κατά συνείδηση, σύμφωνα όμως προς το νόμο και τους κανονισμούς του ιδρύματος. ....

9. Ν. 2362/1995 «περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' 247): Άρθρο 88 («διακοπή παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου»):

..... 4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου οι κατά τις γενικές διατάξεις λόγοι διακοπής της παραγραφής ισχύουν και για τις απαιτήσεις του Δημοσίου.

10. Άρθρο 2 παρ. 8 του ν. 2556/1997 (Α' 270/24-12-1997). Η παράγραφος 7 του άρθρου 27 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύει σήμερα αντικαθίσταται και προστίθεται παράγραφος 7α ως εξής:

7. Οι κάθε είδους χρηματικές απαιτήσεις του Ι.Κ.Α. που προέρχονται από εισφορές, αναλογούντα οίκοθεν πρόσθετα τέλη, προσαυξήσεις, αυτοτελή πρόσθετα τέλη, πρόστιμα ακάλυπτων επιταγών, λοιπά πρόστιμα, τόκους, έξοδα διοικητικής εκτέλεσης, δικαστικά έξοδα κ.λπ. ... παραγράφονται μετά δεκαετία. ...

Η κατά τα ανωτέρω παραγραφή προκειμένου για τις εισφορές, τα οίκοθεν πρόσθετα τέλη τις προσαυξήσεις και τα αυτοτελή πρόσθετα τέλη αρχίζει από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους από εκείνο μέσα στο οποίο παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία για δε τα πρόστιμα ακάλυπτων επιταγών, τόκους, δικαστικά έξοδα, έξοδα διοικητικής εκτέλεσης και τα λοιπά πρόστιμα αρχίζει από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους μέσα στο οποίο έγινε η ταμειακή βεβαίωσή τους.

7α. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 87 του ν. 2362/1995 ... καθώς και των άρθρων 88 και 89 του ίδιου νόμου, περί διακοπής παραγραφής των απαιτήσεων του Δημοσίου και συνεπειών παραγραφής αυτών αντίστοιχα, εφαρμόζονται ανάλογα και στο Ι.Κ.Α. ....

11. Άρθρο 56 («προθεσμία καταβολής εισφορών - πρόσθετο τέλος εκπρόθεσμης καταβολής») ν. 2676/1999 (Α' 1/1-1-1999):

1. ... 2. Η παρ. 1 του άρθρου 27 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύει μετά την εφαρμογή του άρθρου 3 του ν.δ. 3762/1957 (ΦΕΚ 194 Α) και τη συμπλήρωσή της με την παρ. 3 του άρθρου 21 του ν. 1902/1990, αντικαθίσταται ως εξής:

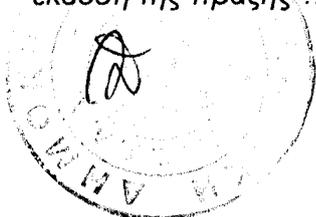

..... Από την έναρξη ισχύος των παραπάνω διατάξεων καταργούνται οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27 του αν.ν. 1846/1951 ... . Μετά την κατάργηση της παρ. 2 του άρθρου 27 του αν.ν. 1846/1951, οι παράγραφοι 3, 4, 5, 6, 7 και 8 αναριθμούνται σε 2, 3, 4, 5, 6 και 7 αντίστοιχα. Η ισχύς των παραγράφων ... 2 του άρθρου αυτού αρχίζει από την 1^η ημέρα του μεθεπόμενου μήνα εκείνου της δημοσίευσης.

12. Άρθρον 6 του ν. 2690/1999 "Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις" (Α' 45): 1. Οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικώς, ως προς τα σχετικά ζητήματα. 2. Η κλήση προς ακρόαση είναι έγγραφη, αναφέρει τον τύπο, την ημέρα και την ώρα της ακρόασης, προσδιορίζει δε το αντικείμενο του μέτρου ή της ενέργειας. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να λάβει γνώση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβεί σε ανταπόδειξη. Η τήρηση της προαναφερόμενης διαδικασίας, καθώς και η λήψη υπόψη των απόψεων του ενδιαφερομένου, πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογία της διοικητικής πράξης. Το υιοθετούμενο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ακρόαση του ενδιαφερομένου. 3. Αν η άμεση λήψη του δυσμενούς μέτρου είναι αναγκαία για την αποτροπή κινδύνου ή λόγω επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος, είναι κατ' εξαίρεση, δυνατή η, χωρίς προηγούμενη κλήση του ενδιαφερομένου, ρύθμιση ... 4. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν οι σχετικές με τη δυσμενή διοικητική πράξη διατάξεις, προβλέπουν δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής.

13. Κώδιξ Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, Α' 97):

Άρθρο 79: 1. Το δικαστήριο ελέγχει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη κατά το νόμο και την ουσία, μέσα στα όρια της προσφυγής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημά της. 2. Αν η προσφυγή στρέφεται κατά ρητής πράξης, το δικαστήριο, κατά την επίλυση της διαφοράς, είτε δέχεται την προσφυγή εν όλω ή εν μέρει και ακυρώνει ολικώς ή μερικώς την πράξη ή την τροποποιεί, είτε απορρίπτει την προσφυγή. 3. Το δικαστήριο ακυρώνει την πράξη και αναπέμπει την υπόθεση στη Διοίκηση για να ενεργήσει τα νόμιμα: α) ... δ) αν συντρέχει παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, που έχει ταχθεί για την έκδοση της πράξης ... .

Άρθρο 88 («αναστολή εκτέλεσης»): Εφόσον στον Κώδικα δεν ορίζεται ειδικώς διαφορετικά, οι προθεσμίες των ένδικων μέσων, καθώς και η άσκησή τους, δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' («ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ»)

Άρθρο 196 («ισχύς έναντι όλων»): Οι αποφάσεις, με τις οποίες απαγγέλλεται η ακύρωση ή η τροποποίηση εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξης ή η ακύρωση παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο 198 («υποχρέωση συμμόρφωσης»): 1. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής. 2. Η παράλειψη διοικητικής αρχής προς συμμόρφωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, έχει ως συνέπεια, για τον παραβάτη, εκτός από την κατ' άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα ποινική του δίωξη, και την προσωπική του ευθύνη προς αποζημίωση.

14. Το δια του άρθρου 13 παρ. 1 τού ν. 6298/1934 (Α' 346) συσταθέν ν.π.δ.δ. υπό την επωνυμία «Ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων» μετωνομάσθη, δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 3029/2002 (Α' 160), εις Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ..

15. Άρθρο 1 του ν. 3068/2002 «συμμόρφωση της διοικήσεως προς τις δικαστικές αποφάσεις» (Α' 274): «1. Το δημόσιο, ... και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών ... δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμορφώσεως ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες οικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει.»

16. Ν. 3655/2008 (Α' 58):

Άρθρο 137 («παραγραφή απαιτήσεων υπέρ και κατά των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΚΑ)»).

Α. Παραγραφή απαιτήσεων υπέρ των ΦΚΑ:

1. ... 2. ... 3. Η παραγραφή των χρεών προς τους ΦΚΑ διακόπτεται για τους λόγους που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 88 του ν. 2362/1995, όπως κάθε φορά ισχύουν.

17. Ν. 4270/2014 [«Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143/28.6.2014)]:

ΜΕΡΟΣ Δ' (ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' (ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ)

ΥΠΟΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 (« ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ, ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ, ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ»)

Άρθρο 138 («διακοπή παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου»): .....

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου οι κατά τις γενικές διατάξεις λόγοι διακοπής της παραγραφής ισχύουν και για τις απαιτήσεις του Δημοσίου.

Άρθρο 177 («καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις»):

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται οι διατάξεις:

α. Των άρθρων 1 έως και 108 και του άρθρου 110 του ν. 2362/1995. .... β. .... γ. .... δ. ... Οποιαδήποτε υφιστάμενη αναφορά στις καταργούμενες κατά τα ανωτέρω διατάξεις νοείται στο εξής ως αναφορά στις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος νόμου. ....

Άρθρο 183 («έναρξη ισχύος»):

1. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από την 1.1.2015, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε αυτές ή στην επόμενη παράγραφο.

2. Ειδικότερα:

α. ... β. ... γ. Οι διατάξεις του Υποκεφαλαίου 12 του Κεφαλαίου Β' του Μέρους Δ' ισχύουν για απαιτήσεις του Δημοσίου που βεβαιώνονται προς είσπραξη μετά την 1.1.2015 ....

18. Ν. 4387 (Α' 85/12-5-2016):

Άρθρο 51:

1. Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ... Από 1-1-2017 οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. και ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών. ... 2. Σκοπός του Ε.Φ.Κ.Α. είναι η κάλυψη των υπακτέων στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία ...

Άρθρο 53: 1. Ο Ε.Φ.Κ.Α. αποτελείται από ένα (1) κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, στον οποίο εντάσσονται, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 51 του παρόντος, οι παρακάτω φορείς, με τους κλάδους, τομείς και λογαριασμούς τους, πλην των αναφερομένων στο Κεφάλαιο Στ', ως εξής: Α. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ). α. Κλάδος κύριας σύνταξης. αα. Κλάδος κύριας σύνταξης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. ββ. Τομέας Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ. γγ. Λογαριασμός Ειδικού Κεφαλαίου ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

(πρώην ΤΑΠ-ΟΤΕ). β. Κλάδος ασθενείας. αα. Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα. γ. Τομέας Ασφαλισμένων Δημοσίου. δ. Τομέας Ασφαλισμένων Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων. ε. Ειδικός Λογαριασμός Δώρου Εργατοτεχνιτών Οικοδόμων (ΕΛΔΕΟ). Β. .... Γ. .... Δ. .... Ε. .... ΣΤ. .... Ζ. .... Η. ....

Άρθρο 95: 1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι απαιτήσεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές υπόκεινται σε εικοσαετή παραγραφή, που αρχίζει από την πρώτη μέρα του επόμενου έτους εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία. Η ρύθμιση αυτή δεν εφαρμόζεται στις ήδη παραγεγραμμένες, κατά τις ισχύουσες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάξεις, απαιτήσεις. Η παραγραφή των απαιτήσεων που έχουν γεννηθεί έως την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης αλλά δεν έχουν υποπέσει σε παραγραφή κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου, ορίζεται εικοσαετής και άρχεται από την πρώτη μέρα του επόμενου έτους εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τας άνωθι διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και εν συνδυασμῷ μεταξύ των εν ὄψει και του ὅλου νομικού πλαισίου εις το ὁποῖον εντάσσονται και την εις αὐτάς υπαγωγὴν τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν τῆς υποθέσεως, προκύπτουν τα εξής:

19. Αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ ν. 2690/1999, συμφῶνως και πρὸς τὴν οἰκίαν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν, αποτελοῦν νομοθετικὴν ρύθμισιν τῆς ασκήσεως τοῦ κατωχρωμένου ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 20 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος δικαιώματος ακροάσεως τοῦ διοικουμένου ἀπὸ τας διοικητικὰς ἀρχὰς και ἀγουν εις πληρεστέραν α) εφαρμογὴν τῆς σχετικῆς συνταγματικῆς ἐπιταγῆς και β) προστασίαν τοῦ διοικουμένου. Ἐπομένως, προκειμένης ἐκδόσεως δυσμενοῦς δια τον διοικουμένον ἀτομικῆς διοικητικῆς πράξεως, ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ οφείλει α) να τον καλῆ ἐγγράφως - και μάλιστα με τον προβλεπόμενον ἀπὸ τας διατάξεις αὐτὰς ἐιδικώτερον τρόπον - να ἐκφράσῃ τας σχετικὰς με το ἐκάστοτε ζήτημα ἀπόψεις του και β) να λάβῃ υπ' ὄψει, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πράξεως, τας πιθανῶς ἐκθεθείσας ἀπόψεις του. Ἡ κλήσις αὕτη ἀποτελεῖ οὐσιώδη τύπον τῆς διαδικασίας ἐκδόσεως τῆς διοικητικῆς πράξεως, παράλειψις τοῦ οἰοῦ εἶναι δυνατὴ μόνον ὅταν ἡ ἀμεσος λήψις τοῦ δυσμενοῦς μέτρου εἶναι ἀναγκαῖα δια τὴν ἀποτροπὴν κινδύνου ἢ λόγω ἐπιτακτικοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἡ τήρησις τοῦ οἰοῦ πρέπει να προκύπτῃ ἀπὸ τὴν αἰτιολογίαν τῆς πράξεως. Ἡ μὴ τήρησις τοῦ τύπου τούτου ἢ ἡ πλημμελὴς τήρησις τοῦ ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς σχετικῆς πράξεως.

20. Ἡ Διοίκησις (ὅρος τοῦ οἰοῦ γίνεται χρῆσις εις τα ἀρθρα 94, παρ. 4 και 95, παρ. 5 τοῦ Συντάγματος και περιλαμβάνει και τα ν.π.δ.δ.) οφείλει να προβαίνει εις τας ἐπιβαλλομένας ἐκ των συγκεκριμένων περιστάσεων ἐνεργείας ἢ παραλείψει διὰ τὴν οὐσιαστικὴν (και ὄχι μόνον τυπικὴν) πραγμάτων του περιεχομένου των δικαστικῶν ἀποφάσεων. Εἰς τον νόμον γίνεται διάκρισις μεταξύ συμμορφώσεως πρὸς δικαστικὴν ἀπόφασιν και ἐκτελέσεως αὐτῆς, ἀφοῦ ἡ ἀποχὴ τῆς Διοικήσεως ἀπὸ πάσης ἐνεργείας ἀντιτιθεμένης εις το περιεχόμενον τῆς ἀποφάσεως δὲν συνιστᾷ ἐν στενῇ ἐννοίᾳ ἐκτέλεσιν, ἀλλὰ συμμορφώσιν πρὸς το ἐν γένει

περιεχόμενόν της το οποίο είναι δυνατόν να προκύπτει από τας αιτιολογίας της αποφάσεως, εκ των μετά δυνάμει δεδικασμένων κριθέντων ζητημάτων κ.λπ., ενώ η πραγματοποίηση των διά του διατακτικού ευθέως διατασσομένων συνιστά εκτός από συμμόρφωσιν και εκτέλεσιν αυτής. Η συμμόρφωσις δηλαδή είναι έννοια ευρύτερα της εκτελέσεως, ως συνάγεται εκ της διατάξεως του άρθρου 3 παρ. 2 του ν. 3068/2002, καθ' ην ως συμμόρφωσις νοείται και ο κατά τας περιστάσεις ενδεικνυόμενος τρόπος πραγματοποίησεως της αποφάσεως, ο οποίος, αν δεν προσδιορίζεται ευθέως υπό της αποφάσεως, εξευρίσκεται τη συνδρομή του προς τούτο τεταγμένου δικαστού. Το πότε συγκεκριμένη δικαστική απόφασις είναι εκτελεστή ή πότε ο διάδικος υποχρεούται να συμμορφωθή προς το περιεχόμενόν της καθορίζεται από τας διεπούσας την έκδοσίν της δικονομικής διατάξεις (Χατζητζανής «η κατά τον ν. 3068/2002 συμμόρφωσις της Διοικήσεως προς τας δικαστικές αποφάσεις»: Διδίκη 15.563 και επόμ., ΝΣΚ 1/2016, 223/2009 όπου και περαιτέρω παραπομπαί). Είναι εκτελεσταί άμα τη εκδόσει των όχι μόνον αι επί προσφυγής οριστικά αποφάσεις, με τας οποίας απαγγέλλεται η ακύρωσις ή η τροποποιήσις εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξεως ή η ακύρωσις παραλείψεως οφειλομένης νομίμου ενεργείας και αναπέμπεται η υπόθεσις εις την Διοίκησιν διά να ενεργήση τα νόμιμα αλλά και αι τάσσουσαι συμπληρωματικήν απόδειξιν (Μπρισκόλας εις Ε.Δ.Κ.Α. 2001 σελ. 727-728, Χατζητζανής εις Διδικ 2003.565).

21. Η Διοίκησις μετά την έκδοσιν εκτελεστής ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου υποχρεούται να συμμορφωθή προς αυτήν και μάλιστα όχι μόνον να θεωρήση ως ανίσχυρον και μη υφισταμένην εις τον νομικόν κόσμον την ακυρωθείσαν διοικητικήν πράξιν, αλλά να προβή εις θετικές ενεργείας δια την αναμόρφωσιν τής αμέσως ή εμμέσως υπό της ακυρωθείσης πράξεως ανακυψάσης νομικής καταστάσεως, ανακαλούσα ή τροποποιούσα τας εν τω μεταξύ εκδοθείσας πράξεις ή εκδίδουσα αυτάς με αναδρομικήν ισχύν, προκειμένου να επαναφέρη τα πράγματα εις ην θέσιν θα ηυρίσκοντο αν εξ αρχής δεν είχαν α) εκδοθή η ακυρωθείσα πράξις ή β) συντελεσθή η ακυρωθείσα παράλειψις (ΣτΕ 2902/2015, 3433/2010 7μ., 2002/2009, 441/2001, 395/2000, 125/2000, 3531/1999, 5907/1995, 2909/1994 κ.ά). Η έχουσα διαπλαστικόν αποτέλεσμα δικαστική απόφασις - δι' ης εξαφανίζεται (συνολικώς ή μερικώς) η ακυρωθείσα διοικητική πράξις ή παράλειψις - ισχύει από της δημοσιεύσεώς της, ανατρέχει εις τον χρόνον εκδόσεως τής πράξεως ή συντελέσεως της παραλείψεως και επαναφέρει αυτοδικαίως την υπόθεσιν (πραγματικήν και νομικήν κατάστασιν) ως υπήρχε προ της εκδόσεως τής πράξεως ή της συντελέσεως της παραλείψεως (ΣτΕ 2902/2015, 3433/2010, 2002/2009, 748/2009, 2522/2002, 8/2002 και 915/2001, ΝΣΚ 105/2015 και 350/2014, Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» 14^η έκδοσις, παρ. 567). Επί ακύρωσεως καταλογιστικής πράξεως επιβολής εισφορών ή προστίμου

δια παράβασιν διατάξεων της κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας με απόφασιν των διοικητικών δικαστηρίων δια τυπικούς λόγους, δεν κωλύονται τα αρμόδια όργανα να εκδώσουν νέαν πράξιν με το ίδιον μεν περιεχόμενον, απηλλαγμένην δε της τυπικής πλημμελείας δι' ην ηκυρώθη η αρχική (ΣτΕ 2902/2015, πρβλ. ΣτΕ 5133/1995 7μ., 3403/2010 κ.ά.).

22. Συμπληρωματικά του υφισταμένου δικαίου διατάξεις πρέπει να εντάσσονται εις το οικείον νομοθέτημα, πλην αν το αντικείμενον ρυθμίζεται το πρώτον. Αν με το νομοθέτημα επιδιώκεται γνησία παραπομπή, δηλαδή παραπομπή εις διάταξιν νομοθετήματος ως αυτό εκάστοτε θα ισχύη, η χρήσις των διατυπώσεων «ως ισχύει» ή «ως εκάστοτε ισχύει» αποτελεί πλεονασμόν και πρέπει να αποφεύγεται, διότι ενδέχεται να δημιουργήση ερμηνευτικά ζητήματα εις αντιδιαστολήν προς άλλας διατάξεις εις τας οποίας δεν θα υπάρχουν αυταί αι διατυπώσεις. Η μη γνησία παραπομπή, δηλαδή η παραπομπή εις διάταξιν νομοθετήματος ως ισχύει κατά τον χρόνον καταρτίσεως του νομοσχεδίου, καίτοι δεν πρέπει να χρησιμοποιήται, σκόπιμον είναι να επαναλαμβάνη την σχετικήν διάταξιν εις το κείμενον του νομοσχεδίου και, εν πάση περιπτώσει, μετά την παραπομπήν πρέπει απαραίτητως να προστίθεται η διατύπωσις « ... όπως ισχύει κατά την δημοσίευσιν του παρόντος.» [βλ. συνοπτικόν εγχειρίδιον με τίτλον «ΚΕ.Ν.Ε. / πρακτικές οδηγίες για την κατάρτιση νομοσχεδίων» (σελ. 2, 3, 4, 9 & 10) εις τον ιστότοπον <http://www.ggk.gov.gr/wp-content/uploads/2010/02/>].

23. Η ένταξις ειδικού οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως (Ο.Κ.Α.) εις άλλον οργανισμόν συνιστά ένα εκ των τρόπων αμέσου ενοποιήσεως των Ο.Κ.Α. - με την οποίαν (ένταξιν) εξακολουθεί να ισχύη και να εφαρμόζεται η κατά την ένταξιν ισχύουσα ασφαλιστική νομοθεσία του εντασσομένου οργανισμού [Παπαρρηγοπούλου – Πεχλιβανίδη «Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης», 2^α έκδοσις (με ενημέρωσιν έως και τον ν. 4387/2016), σ. 160 όπου και περαιτέρω παραπομπαί]. Η ένταξις του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (ειδικού οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως) εις τον Ε.Φ.Κ.Α. συνεπάγεται την εφαρμογήν των περί παραγραφής και περί διακοπής τής παραγραφής διατάξεων του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

24. Προ της κατά τα εκτεθέντα θεσπίσεως της ως προς το Ι.Κ.Α. αναλόγου εφαρμογής των άρθρων 88 και 89 του ν. 2362/1995 «περί διακοπής παραγραφής των απαιτήσεων του Δημοσίου και συνεπειών παραγραφής αυτών αντίστοιχα», εγένετο δεκτόν ότι διά την διακοπήν της παραγραφής των απαιτήσεων του Ι.Κ.Α. εφηρμόζετο ο ΑΚ (Χατζηδημητρίου - Ψηλός «Ασφαλιστική Νομοθεσία» 2^α έκδοσις σελ. 551 όπου και περαιτέρω παραπομπαί εις την νομολογίαν, εις γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ και εις εγκυκλίους και γενικά έγγραφα του ΙΚΑ). Κατά τας διατάξεις του ΑΚ η παραγραφή διακόπτεται μεταξύ άλλων και με την υποβολήν της σχετικής με την αξίωσιν διαφοράς εις την αρμοδίαν διοικητικήν αρχήν ή εις διοικητικόν δικαστήριον [Απ. Γεωργιάδης «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου» τρίτη έκδοσις (έτους 2002), σελ. 309 & 310, παράπλ. αριθμ. 37

όπου και περαιτέρω παραπομπή εις την αρεοπαγητικήν νομολογίαν]. Ο μέχρι του χρονικού σημείου της διακοπής της παραγραφής διανυθείς χρόνος ματαιούται (δηλαδή δεν υπολογίζεται) και έκτοτε (δηλ. από της παύσεως της υπάρξεως του λόγου της διακοπής) άρχεται νέα παραγραφή, ο χρόνος της οποίας είναι ίδιος με τον της διακοπείσης παραγραφής, ήτοι με τον υπό του νόμου προβλεπόμενον διά την συγκεκριμένην αξίωσιν (Γεωργιάδης όπ.αν. σελ. 306, 311 & 313, παράπλ. αριθμ. 29, 44 & 51 αντιστοίχως).

25. Με την προσθήκην της παραγράφου 7^α εις το άρθρον 27 του αν.ν. 1846/1951 επεδιώχθη γνησία παραπομπή, δηλαδή παραπομπή εις διάταξιν του περί Δημοσίου Λογιστικού και ελέγχου των δαπανών του Κράτους νομοθετήματος ως αυτό εκάστοτε θα ισχύη και, ως εκ τούτου, επειδή η χρήσις των διατυπώσεων «ως ισχύει» ή «ως εκάστοτε ισχύει» θα απετέλει πλεονασμόν, απεφεύχθη. Διά της προσθήκης της αμέσως άνωθι διατάξεως αι περί διακοπής παραγραφής των απαιτήσεων του Δημοσίου διατάξεις του άρθρου 88 του ν. 2362/1995 εφαρμόζονται κατά γνησίαν παραπομπήν αναλόγως και διά το Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.. Επειδή εις τας διά το Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. εφαρμοζόμενας διατάξεις του άρθρου 88 του ν. 2362/1995 συγκαταλέγεται και η παράγραφος 4 αυτού, η παραγραφή των αξιώσεων του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. διακόπτεται με την υποβολήν της σχετικής με την αξίωσιν διαφοράς εις την αρμοδιάν διοικητικήν αρχήν ή εις διοικητικόν δικαστήριον συμφώνως προς τον υπό της κατά παραπομπήν εφαρμοζομένης γενικής διατάξεως του άρθρου 269 ΑΚ προβλεπόμενον λόγον διακοπής της παραγραφής.

26. Αρμόδιαι διοικητικάί αρχαί – κατά την έννοιαν της διατάξεως του άρθρου 269 ΑΚ - είναι και αι τοπικάί διοικητικάί επιτροπαί του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. λόγω του ότι, ως έμμεσα συλλογικά όργανα νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, έχουν αρμοδιότητα παραγωγής εκτελεστών διοικητικών πράξεων και ασκούν εξουσίαν κατ' ιδίαν αυτών ελευθέραν κρίσιν και αυτοβουλίαν (διά την έννοιαν της διοικητικής αρχής ιδ. Σπηλιωτόπουλον εις «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» έκδοσιν 14^η αριθμ. 112 σελ. 126 και Τάχον «Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο» τρίτην έκδοσιν σελ. 161 όπου και περαιτέρω παραπομπαί εις την νομολογίαν).

27. Η πραγμάτωσις του προϋπολογισμού των κρατικών εσόδων ενεργείται εις δύο στάδια: α) το στάδιον της βεβαιώσεως και β) το στάδιον της εισπράξεως. Η «είσπραξις» οιασδήποτε οφειλής προς το Δημόσιον ακολουθεί το στάδιον της βεβαιώσεως. Η βεβαίωσις περιλαμβάνει δύο κυρίας φάσεις: Εις την πρώτην φάσιν, την λεγομένην «βεβαίωσιν εν ευρεία εννοία», ανήκει ο προσδιορισμός και η εγγραφή της απαιτήσεως εις τους «βεβαιωτικούς καταλόγους» και αυτό αποτελεί έργον του αρμοδίου οργάνου. Η εγγραφή των απαιτήσεων του Δημοσίου εις τους «βεβαιωτικούς καταλόγους», η οποία γίνεται προς τακτοποίησιν της οικονομικής υπηρεσίας του Κράτους, δεν έχει σχέσιν με την είσπραξιν, η οποία προϋποθέτει «βεβαίωσιν εν στενή εννοία» (ταμειακήν), δηλαδή «υλοποίησιν» του εν ευρεία εννοία βεβαιωμένου νομίμου τίτλου, ήτοι την

περιέλευσίν του εις την οικειάν Δ.Ο.Υ., την καταγραφήν του εις το βιβλίον εισπρακτέων εσόδων και την εμφάνισίν του ως «δημοσίου εσόδου». Συνεπώς, ενώ η εν ευρεία εννοία βεβαίωσις συντελεί εις την διαπίστωσιν της οφειλής, τον προσδιορισμόν και την ασφαλή συγκρότησιν του νομίμου τίτλου, η ταμειακή βεβαίωσις συντελεί εις την πραγματοποιήσιν του νομίμου τίτλου, την εμφάνισιν αυτού ως δημοσίου εσόδου και την δυνατότητα εισπράξεώς του, αφού, μετά την ταμειακήν βεβαίωσιν, ακολουθεί το στάδιον της εκτελέσεως του προϋπολογισμού των εσόδων, δηλ. το στάδιον της εισπράξεως (ΝΣΚ 52/2018 όπου και περαιτέρω παραπομπάι εις νομολογίαν και θεωρίαν).

28. Κατά την έννοιαν της διατάξεως του άρθρου 2 ΑΚ ο νέος νόμος δεν εφαρμόζεται επί προγενεστέρων της ισχύος του γεγονότων και νομικών πράξεων. Με τη διάταξιν αυτήν εκφράζεται η γενικωτέρα αρχή του δικαίου περί μη αναδρομικότητος των νόμων, η οποία αποβλέπει εις την κατά το δυνατόν επίτευξιν α) βεβαιότητος των δικαιωμάτων, β) ασφαλείας των συναλλαγών και γ) σταθερότητος δικαίου. Όμως η αρχή της μη αναδρομικότητος δεν κατοχυρούται από το Σύνταγμα και δεν έχει ηυξημένην τυπικήν δύναμιν. Επομένως ο νομοθέτης δεν εμποδίζεται κατ' αρχήν να προσδώση εις τον νόμον αναδρομικήν δύναμιν, με μόνον περιορισμόν την μη προσβολήν συνταγματικώς προστατευομένων δικαιωμάτων [π.χ. το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και την αρχήν της ισότητος (ΑΠ 366/1986: «νόμος»)]. Εις τον νόμον είναι δυνατόν να δοθή αναδρομική δύναμις ρητώς ή σιωπηρώς (εμμέσως), όταν δηλ. από την έννοιαν και τον σκοπόν του συνάγεται η νομοθετική βούλησις περί αναδρομικής ισχύος του, ώστε να ρυθμισθούν και παρωχημένα γεγονότα ή σχέσεις του παρελθόντος. Εξαιρέσεις από το επιτρεπτόν της αναδρομικής ισχύος του νόμου προβλέπονται από το Σύνταγμα το οποίον απαγορεύει τον αναδρομικόν ποινικόν νόμον (άρθρον 7 παρ. 1), τον ψευδοερμηνευτικόν νόμον (άρθρον 77 παρ. 2) και τον αναδρομικόν φορολογικόν νόμον πέραν του προηγούμενου της επιβολής οικονομικού έτους (άρθρον 78 παρ. 2). Από την απόλυτον συνταγματικήν απαγόρευσιν αναδρομικότητος αυτών των κατηγοριών νόμων συνάγεται ότι εις τας λοιπάς περιπτώσεις η αναδρομική ισχύς είναι μεν επιτρεπτή, αλλά δεν επιτρέπεται να υπερβή τα όρια των άρθρων 4 και 17 του Συντάγματος. Η νομοθετική εξουσία δύναται με νέους κανόνες να προσδίδη εις προϋφιστάμενα πραγματικά περιστατικά εννόμους συνεπειάς τας οποίας αυτά δεν είχαν κατά το προϊσχύσαν δίκαιον (Ε.Α. 5537/1989: «νόμος»). Τοιαύτη ρύθμισις δεν είναι αντισυνταγματική, εκτός αν δεν έχη γενικόν χαρακτήρα ή συνεπάγεται αφαιρέσιν της ιδιοκτησίας άνευ αποζημιώσεως οπότε και αντίκειται εις τας συνταγματικώς κατοχυρωμένας αρχάς της ισότητος και της προστασίας της ιδιοκτησίας. Η αναδρομική ισχύς ενός νόμου διακρίνεται εις γνησίαν και μη γνησίαν αναλόγως της εκτάσεως του ρυθμιστικού πεδίου του. Γνησία αναδρομή υφίσταται όταν ο νόμος ορίξη α) ή ότι εφαρμόζεται και εις δικαιοπραξίας καταρτισθείσας ή και εις γεγονότα ή σχέσεις που προϋπήρξαν της ενάρξεως ισχύος του και επηρεάζει ακόμη και την ισχύν των β) ή ότι ρυθμίζει και εννόμους συνεπειάς από

δικαιοπραξίας, γεγονότα ή σχέσεις που είχαν επέλθει συμφώνως προς τον παλαιόν νόμον. Η διάταξις του άρθρου 2 του ΑΚ αναφέρεται εις την γνησίαν αναδρομήν. Μη γνησία αναδρομή υπάρχει όταν ο νέος νόμος ρυθμίξη έννομα αποτελέσματα και εννόμους συνεπείας που αναπτύσσονται μετά την έναρξιν εφαρμογής του αλλά πηγάζουν έστω και από εννόμους σχέσεις ή καταστάσεις ή γεγονότα που προϋφίσταντο του νέου νόμου, χωρίς όμως να θίγη εννόμους συνεπείας ήδη επελθούσας. Η μη γνησία αναδρομή δεν είναι εις την πραγματικότητα αναδρομή: Εμπεδώνει την ενότητα του δικαίου και διά τούτο αι συνταγματικά διατάξεις περί απαγορεύσεως της αναδρομικότητος δεν ισχύουν δι' αυτήν. Το ότι ο νόμος δεν έχει κατ' αρχήν αναδρομικήν ενέργειαν δεν σημαίνει ότι δεν δύναται να ρυθμίξη εννόμους σχέσεις του παρελθόντος, διότι είναι δυνατόν να καταλαμβάνη και σχέσεις δημιουργηθείσας εις το παρελθόν αι οποίαι εξακολουθούν να λειτουργούν. Το αν αι υφιστάμεναι έννομοι σχέσεις υπάγονται εις το νέον νομοθετικόν καθεστώς ή εξακολουθούν να διέπνυνται από το παλαιόν αποτελεί ζήτημα ερμηνείας των νόμων. Κατ' αρχήν ισχύει ο κανών του σεβασμού των κεκτημένων δικαιωμάτων. Κατ' εξαίρεσιν όμως ο νέος νόμος δύναται, υπό τας ανωτέρω διακρίσεις, να ανατρέψη τα βάσει του προηγούμενου καθεστώτος κτηθέντα δικαιώματα και να υπαγάγη τας υφισταμένας σχέσεις εις το νέον καθεστώς. Συνήθως ο νεώτερος νόμος ρυθμίζει με μεταβατικές διατάξεις το χρονικόν σημείον ενάρξεως και την έκτασιν ισχύος του (περί των εκτεθέντων Απ. Γεωργιάδης όπ.αν. σελ. 30, 31 και 32 με περαιτέρω παραπομπάς και παραδείγματα, Παπαντωνίου «Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου» τρίτη έκδοση σελ. 27, Σπυριδάκης «Γενικές Αρχές» 1985 σελ. 16).

29. Εις την αιτιολογικήν έκθεσιν του ν. 4387/2016 αναγράφονται τα ακόλουθα επί του άρθρου 95: «Δεδομένου ότι με τον παρόντα νόμο λαμβάνει χώρα για πρώτη φορά η ουσιαστική ενοποίηση των υφιστάμενων Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και προκειμένου η ένταξή τους στον Ε.Φ.Κ.Α. να πραγματοποιηθεί χωρίς λειτουργικά και οργανωτικά προβλήματα, στο άρθρο 95 ρυθμίζονται ζητήματα για χρέη προς Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, ορίζεται το νομικό πλαίσιο που θα ισχύει για το διάστημα που θα μεσολαβήσει από την έναρξιν ισχύος του παρόντος μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ενοποίησης με την έκδοση των σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων και Προεδρικών Διαταγμάτων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παράγραφο 1, από την έναρξιν ισχύος του παρόντος, οι απαιτήσεις από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης που εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. υπόκεινται σε εικοσαετή παραγραφή.».

30. Μη γνησίαν αναδρομήν νόμου συνιστούν αι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 με τας οποίας ρυθμίζονται έννομοι συνέπειαι αναπτυσσόμεναι μετά την έναρξιν εφαρμογής των αλλά πηγάζουσαι από εννόμους σχέσεις ή καταστάσεις ή γεγονότα που προϋφίσταντο αυτού του (νέου) νόμου, ενώ δεν θίγονται και ήδη επελθούσαι έννομοι συνέπειαι. Μέχρις ενάρξεως ισχύος των διατάξεων του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, το δικαίωμα α) του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και των λοιπών εντασσομένων εις τον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως προς είσπραξιν των ταμειακώς βεβαιωμένων και μη καταβληθεισών χρηματικών απαιτήσεων των από ληξιπροθέσμους ασφαλιστικής εισφοράς, πρόσθετα τέλη, προσαυξήσεις, πρόστιμα, τόκους, δικαστικά έξοδα,

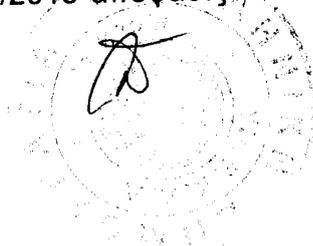
έξοδα διοικητικής εκτελέσεως και αχρεωστήτως ληφθείσας παροχάς και β) αι απαιτήσεις των φορέων, κλάδων ή λογαριασμών των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής, των οποίων τας εισφοράς συνεισέπραττε το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., παραγράφον μετά δεκαετίαν από της λήξεως του οικονομικού έτους εντός του οποίου εβεβαιώθησαν εν στενή εννοία (ταμειακώς). Από της ενάρξεως ισχύος των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 τροποποιείται ο χρόνος παραγραφής των απαιτήσεων αυτών αι οποίαι προέρχονται από μη κατά την έναρξιν ισχύος του ν. 4387/2016 παραγεγραμμένας, εν στενή εννοία βεβαιωθείσας και μη καταβληθείσας ασφαλιστικής εισφοράς κ.λπ. ως εξής: Αι παντός είδους εν στενή εννοία βεβαιωθείσαι, μη καταβληθείσαι και μη κατά την έναρξιν ισχύος του ν. 4387/2016 παραγεγραμμένοι χρηματικά απαιτήσεις των εντασσομένων εις τον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως και των οργανισμών, ταμείων και λογαριασμών των οποίων αι εισφοραί συνεισπράττονται από τον Ε.Φ.Κ.Α., αι οποίαι προέρχονται από ασφαλιστικής εισφοράς, αναλογούντα οίκοθεν πρόσθετα τέλη, προσαυξήσεις και αυτοτελή πρόσθετα τέλη, παραγράφονται μετά εικοσαετίαν, η οποία αρχίζει από την πρώτην ημέραν του επομένου έτους από εκείνο εντός του οποίου παρεσχέθη η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία.

Η παραγραφή των έως της ενάρξεως ισχύος της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 α) γεγεννημένων κατά το ουσιαστικόν δικαίον και β) μη παραγεγραμμένων απαιτήσεων ορίζεται εικοσαετής και άρχεται από την πρώτην ημέραν του επομένου τού εντός του οποίου παρεσχέθη η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία έτους. Επομένως η δυνατότης των αρμοδίων οργάνων να βεβαιώνουν υπό ευρείαν έννοιαν, δηλαδή να συντάσσουν νομίμους τίτλους (Π.Ε.Ε., Π.Ε.Π.Τ., Π.Ε.Π.Ε.Ε., Π.Ε.Π.Α.Ε. κ.λπ.), ισχύει δι' είκοσιν έτη από της πρώτης ημέρας του επομένου του εντός οποίου παρεσχέθη η ασφαλιστέα εργασία ή η υπηρεσία έτους [ίδ. (ad hoc) υπ' αριθμ. 39/2017 εγκύκλιον Ε.Φ.Κ.Α. εις «νόμος»].

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

31. Εν προκειμένω:

Το δικαίωμα του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. δια την εν ευρεία εννοία βεβαίωσιν όλων των χρηματικών απαιτήσεων του κατά της εταιρείας δεν υπέκυψεν εις την δεκαετή παραγραφήν, διότι άπασαι αι περί των ο λόγος πράξεις (Π.Ε.Ε., Π.Ε.Π.Ε.Ε. & Π.Ε.Π.Α.Ε.) εξεδόθησαν εντός της ισχυούσης κατά την έκδοσιν των δεκαετούς προθεσμίας, η οποία είχε αρχίσει από την πρώτην ημέραν του επομένου του εντός του οποίου παρεσχέθη η ασφαλιστέα εργασία ή η υπηρεσία έτους. Η παραγραφή αυτών των αξιώσεων του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. ήρχισεν εκ νέου από της επομένης της εκδόσεως των ως άνω πράξεων και, ενώ δεν είχε (και αύθις) συμπληρωθή, διεκόπη με την υποβολήν της σχετικής με τας αξιώσεις διαφοράς α) αρχικώς εις την Τοπικήν Διοικητικήν Επιτροπήν του Τοπικού Υποκαταστήματος Κατερίνης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και β) ακολούθως εις το Διοικητικόν Πρωτοδικείον Θεσσαλονίκης. Ο μέχρι των χρονικών αυτών σημείων της διακοπής της παραγραφής διανυθείς χρόνος δεν υπολογίζεται και από της παύσεως της υπάρξεως των λόγων της διακοπής [δηλαδή από του χρονικού σημείου α) πιθανολογουμένης εκδόσεως τελεσιδικού αποφάσεως ή β) κατά το οποίον θα τελεσιδικήση κατ' άλλον τρόπον (ως λόγω ενδεχομένης μη ασκήσεως εφέσεως από τους διαδίκους) η υπ' αριθμ. 3955/2018 απόφασις του Τριμελούς

Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης / Μεταβατικής Έδρας Κατερίνης] θα αρχίση νέα παραγραφή η οποία κατ' εφαρμογήν των διατάξεων των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 είναι εικοσαετής από της πρώτης ημέρας του επομένου του εντός οποιού παρεσχέθη η ασφαλιστέα εργασία ή η υπηρεσία έτους, αφού αι εν λόγω απαιτήσεις είχαν γεννηθή μέχρις ενάρξεως ισχύος των αμέσως άνωθι διατάξεων αλλά δεν έχουν παραγραφή.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Βάσει τούτων, επί του ερωτήματος προσήκει η εξής απάντησις:

32. Αι αξιώσεις του Ι.Κ.Α./Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (εις την θέσιν του οποίου υπεισηλθεν από 1-1-2017 ο Ε.Φ.Κ.Α.) α) δεν έχουν παραγραφή και β) από του χρονικού σημείου i) πιθανολογουμένης εκδόσεως τελεσιδίκου αποφάσεως ή ii) κατά το οποίον θα τελεσιδικήση κατ' άλλον τρόπον η υπ' αριθμ. 3955/2018 απόφασις του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης / Μεταβατικής Έδρας Κατερίνης θα αρχίση νέα (εικοσαετής) παραγραφή.

33. Πριν από κάθε ενέργειαν ή μέτρον εις βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων της εταιρείας, η Διοίκησις οφείλει να την καλέση διά να εκφράση τας απόψεις της, εγγράφως ή προφορικώς, επί των σχετικών ζητημάτων. Η κλήσις προς ακρόασιν πρέπει α) να είναι έγγραφος, β) να αναγράφη τον τύπον, την ημέραν και την ώραν της ακροάσεως, γ) να προσδιορίση το αντικείμενον του μέτρου ή της ενεργείας, δ) να διευκρινίση ότι πρόκειται διά νέαν ρύθμισιν της υποθέσεως η οποία οδηγεί εις έκδοσιν πράξεων μετά την ακύρωσιν των αρχικών και ε) να κοινοποιηθή εις την εταιρείαν τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρας προ της ημέρας της ακροάσεως. Η εταιρεία δικαιούται να λάβη γνώσιν των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβή εις ανταπόδειξιν. Η τήρησις της ως άνω διαδικασίας και η λήψις υπ' όψει των απόψεων της εταιρείας πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογίαν των εκδοθησομένων ατομικών διοικητικών πράξεων. Το υϊοθετηθησόμενα διοικητικά μέτρα πρέπει να ληφθούν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από της ακροάσεως της εταιρείας.

34. Μετά την τήρησιν των εκτεθέντων, η Διοίκησις δύναται να εκδώση νέας πράξεις με το ίδιον μεν περιεχόμενον, απηλλαγμένας όμως της τυπικής πλημμελείας δι' ην ηκυρώθησαν αι αρχικαί.-

Ο πάρεδρος του ΝΣΚ

Αντώνης Παπαγεωργίου

